

Трудове право

УДК 349.2:341.176(4):340.134(477):355.01

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18538243>

**Адаптація трудового законодавства України до стандартів ЄС в умовах
повоєнної реконструкції**

Павліченко Ірина Миколаївна,

старший викладач, кафедра права та правоохоронної діяльності,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-2520-1250>

Мотрич Михайло Миколайович,

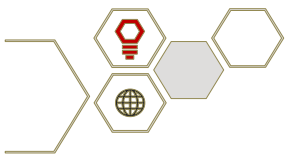
кандидат технічних наук, доцент, кафедра охорони праці та біотехнічних
систем у тваринництві, Національний університет біоресурсів і
природокористування, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-2012-0427>

Остапенко Олександр Євгенович,

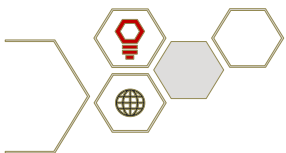
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічно-правових
дисциплін, Вінницький державний педагогічний університет імені
Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-1158-0146>

Прийнято: 23.01.2026 | Опубліковано: 09.02.2026

Анотація. Стратегічна орієнтація України на європейську інтеграцію зумовлює необхідність гармонізації національного трудового законодавства з нормами законодавства Європейського Союзу (ЄС), що забезпечить не лише дотримання міжнародних зобов'язань, а й створення сучасної, соціально орієнтованої правової бази, здатної підтримати стійке економічне відновлення

та соціальну стабільність у державі. Мета статті – проаналізувати теоретичні й практичні аспекти процесу адаптації трудового законодавства України відповідно до стандартів ЄС, виявити ключові проблеми та розбіжності в чинній правовій системі, а також запропонувати напрями й механізми погодження національного трудового регулювання зі стандартами ЄС у контексті післявоєнного відновлення. Застосовано аналіз наукової літератури – для вивчення поточного стану проблеми; узагальнення та систематизацію – для цілісного представлення результатів досліджень. Показано, що адаптація трудового законодавства України потребує комплексного, багатовекторного підходу, який поєднує законодавчу гармонізацію, інституційну реформу й процедурні механізми правозастосування. Зазначено, що чинне трудове законодавство містить структурні недоліки й неузгодженості, які обмежують захист прав працівників, особливо в умовах надзвичайних ситуацій і реконструкції, а тимчасове регулювання воєнного часу частково порушило рівновагу між інтересами роботодавця та працівника. Установлено, що гармонізація трудового законодавства України з директивами ЄС щодо умов праці, соціального захисту, рівності й колективних трудових прав має важливе значення для модернізації національної правової бази та підвищення її стійкості до соціально-економічних викликів. Доведено, що забезпечення ефективної інституційної координації між державними органами, соціальними партнерами й судовою владою має важливе значення для перетворення законодавчих реформ на практичні результати та впровадження європейських трудових принципів у національну практику. Зазначено, що впровадження європейських трудових стандартів сприяє не лише дотриманню законодавства, а й досягненню ширших цілей соціальної рівності, економічної ефективності та сталої зайнятості, забезпечуючи основу для інтеграції вразливих груп населення, як-от внутрішньо переміщені особи, ветерани й мігранти. Узагальнено, що успішна адаптація трудового законодавства потребує постійного моніторингу, законодавчого вдосконалення та розробки

процесуальних механізмів забезпечення реалізації трудових прав, що в кінцевому підсумку сприятиме створенню сучасного, стабільного й соціально збалансованого ринку праці в Україні.

Ключові слова: європейські трудові стандарти, гармонізація законодавства, соціальний захист працівників, післявоєнна реконструкція, імплементація директив ЄС, ринок праці, трудові права, правова інтеграція.

Adaptation of Ukrainian labour legislation to EU standards in the context of post-war reconstruction

Iryna Pavlichenko,

Senior Lecturer, Department of Law and Law Enforcement, Zhytomyr

Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-2520-1250>

Mykhailo Motrych,

Candidate of Technical Sciences, Docent, Department of Livestock Production

Mechanization, National University of Life and Environmental Sciences of

Ukraine, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-2012-0427>

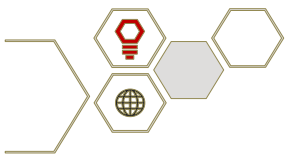
Oleksandr Ostapenko,

Candidate of Juridical Sciences (PhD), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public Law Disciplines, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi

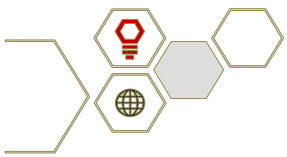
State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0003-1158-0146>

Abstract. Ukraine's strategic orientation towards European integration necessitates harmonizing national labour legislation with European Union norms, thereby ensuring compliance with international obligations and creating a modern,

socially oriented legal framework that supports sustainable economic recovery and social stability in the state. The purpose of the article is to analyze the theoretical and practical aspects of the process of adapting Ukrainian labour legislation in accordance with European Union standards, identify key problems and discrepancies in the current legal system, and propose directions and mechanisms for bringing national labour regulation into line with EU standards in the context of post-war recovery. An analysis of the scientific literature was used to examine the current state of the problem; generalization and systematization were used to present the research results holistically. It is shown that adapting Ukrainian labour legislation requires a comprehensive, multi-vector approach that combines legislative harmonization, institutional reform, and procedural law-enforcement mechanisms. It is noted that the current labour legislation contains structural shortcomings and inconsistencies that limit the protection of workers' rights, especially in emergency situations and reconstruction, and the temporary wartime regulation has partially disrupted the balance between the interests of the employer and the employee. It is established that harmonizing Ukrainian labour legislation with EU directives on working conditions, social protection, equality, and collective labour rights is important for modernizing the national legal framework and increasing its resilience to socio-economic challenges. It is established that effective institutional coordination among state bodies, social partners, and the judiciary is important for translating legislative reforms into practical outcomes and implementing European labour principles into national practice. It is noted that implementing European labour standards contributes not only to compliance with legislation but also to achieving broader goals of social equality, economic efficiency, and sustainable employment, providing a basis for integrating vulnerable groups of the population, such as internally displaced persons, veterans, and migrants. In summary, the successful adaptation of labour legislation requires constant monitoring, legislative improvement, and the development of procedural mechanisms to ensure the implementation of labour rights, which will ultimately

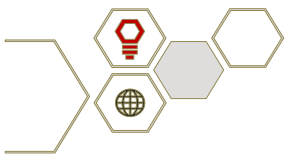

contribute to the creation of a modern, stable, and socially balanced labour market in Ukraine.

Keywords: European labour standards, legislative harmonization, social protection of workers, post-war reconstruction, implementation of EU directives, labour market, labour rights, legal integration.

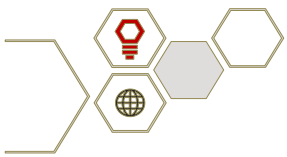
Постановка проблеми. Питання адаптації трудового законодавства України до стандартів ЄС в умовах післявоєнної відбудови зумовлене глибокими трансформаціями соціально-економічних відносин, спричиненими збройним конфліктом і стратегічним курсом України на європейську інтеграцію. Тривалий вплив війни істотно змінив структуру ринку праці, активізував трудову міграцію, збільшив поширеність нестандартних форм зайнятості й підвищив незахищеність прав працівників. Водночас чинне трудове законодавство України залишається значною мірою розрізненим і недостатньо узгодженим із законодавством ЄС, що створює правову невизначеність та послаблює ефективність захисту трудових прав у період масштабного відновлення економіки. Ці обставини зумовлюють необхідність комплексної переоцінки нормативно-правової бази, що регулює трудові відносини, і забезпечення поступової заміни надзвичайних правових заходів, запроваджених в умовах воєнного стану, стабільними, узгодженими нормами, що відповідають європейським правовим принципам.

Актуальність цієї проблеми визначається ключовою роллю трудового права в сприянні сталій післявоєнній відбудові й соціальній стабільності країни. Погодження національного трудового законодавства зі стандартами ЄС є не лише формальною вимогою, що випливає з міжнародних зобов'язань України, а й важливою передумовою для залучення інвестицій, відновлення інфраструктури та інтеграції різних соціальних груп до виробничої зайнятості. Європейські трудові стандарти – ціннісно орієнтована модель, яка поєднує економічну ефективність із соціальним захистом, наголошуючи на гідних

умовах праці, рівності й ефективних механізмах правозастосування. В умовах післявоєнного відновлення їх імплементація набуває особливого значення, оскільки дозволяє сформувати сучасну систему трудового права, здатну реагувати на соціально-економічні виклики, запобігати ерозії основоположних прав і зміцнювати довіру суспільства до правових інститутів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні фахові дослідження у сфері адаптації трудового законодавства України до стандартів ЄС указують на значну увагу науковців до проблеми. Так, С. В. Омелянчик, І. В. Пелех, С. Ю. Писаренко [1] аналізують міжнародно-правові і європейські стандарти у сфері оплати праці, підкреслюючи необхідність удосконалення національного законодавства для забезпечення стабільності ринку праці в післявоєнний період. Автори А. Коцур, В. Островерхов, О. Бортник [2] досліджують особливості управління персоналом під час війни й визначають ключові виклики в збереженні ефективності трудових процесів і соціального захисту працівників. Соціальну функцію трудового права в контексті євроінтеграційних змін розглядає О. В. Москаленко [3], акцентуючи на значенні забезпечення гідної праці й дотриманні європейських принципів зайнятості. Тоді як Н. Хатнюк, Н. Побіянська, Н. Обловацька [4] аналізують шляхи адаптації трудового законодавства до умов воєнного часу, відзначаючи роль законодавчих реформ у збереженні балансу між інтересами роботодавців і працівників. Автори ж Н. Гуріна й А. Купріянова [5] звертають увагу на облік надурочних годин для працівників критичної інфраструктури, що підкреслює необхідність деталізованого правового регулювання в кризових умовах. Специфіку трудових відносин під час воєнного стану досліджують Б. В. Васько й О. Ю. Панчишин [6], які визначають правові механізми забезпечення захисту трудових прав у надзвичайних ситуаціях. А потребу регулювання соціально-трудових відносин у війні обґрунтовує М. Вуйченко [7], підкреслюючи важливість адаптації національного законодавства до надзвичайних економічних і соціальних умов. Автор

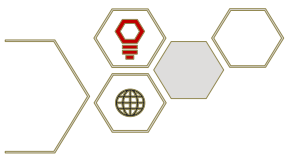

Н. Долгіх [8] оцінює перспективи розвитку українського трудового законодавства в умовах інтеграції України до ЄС, відзначаючи стратегічну необхідність гармонізації норм для ефективної імплементації європейських стандартів. Науковці О. П. Горбань, І. М. Павліченко, О. В. Старчук [9] розглядають оптимізацію трудових відносин у національному законодавстві відповідно до юридичних стандартів ЄС, визначаючи практичні механізми погодження правових норм з європейськими вимогами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу науковців до адаптації українського трудового законодавства до стандартів ЄС, низка аспектів залишається недостатньо вивченою. Зокрема, обмежено досліджено інтеграцію європейських принципів захисту працівників у період післявоєнної реконструкції та практичні механізми забезпечення балансу між гнучкістю ринку праці й соціальним захистом. Недостатньо аналізовані специфічні правові інструменти для включення у трудові відносини внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та інших вразливих груп населення. Також існує прогалина в дослідженні процедурних та інституційних механізмів імплементації європейських трудових стандартів у національну практику. Раніше обмежена увага приділялась комплексному оцінюванню ефективності таких адаптаційних заходів у контексті відновлення економіки й стабілізації соціальної сфери.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – проаналізувати теоретичні й практичні аспекти процесу адаптації трудового законодавства України до стандартів ЄС, виявити ключові проблеми та розбіжності в чинній правовій системі, а також запропонувати напрями й механізми погодження національного трудового регулювання зі стандартами ЄС у післявоєнних умовах.

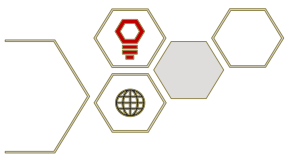
Відповідно до мети було поставлено такі завдання: дослідити теоретико-правові засади адаптації національного трудового законодавства до стандартів ЄС, проаналізувати сучасний стан трудового законодавства України й

можливості його відновлення в контексті майбутніх післявоєнних умов і виявити його проблеми й прогалини, оцінити напрями та механізми імплементації європейських трудових стандартів, а також визначити їх значення для забезпечення соціального захисту працівників і сталого відновлення ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес адаптації трудового законодавства України до стандартів ЄС – досить складний теоретико-правовий процес, який відображає стратегічний курс України на європейську інтеграцію та поступове узгодження національних правових норм з єдиним європейським правовим простором [8, с. 97–98]. У правовій науці адаптація розуміється не просто як механічне відтворення правових актів ЄС у національному законодавстві, а як багатоаспектна трансформація правового регулювання, що охоплює перегляд нормативного змісту, регулятивних підходів, інституційних засад і механізмів правозастосування відповідно до цінностей, принципів та цілей права ЄС. Суть такої адаптації полягає в досягненні функційної та нормативної сумісності національної системи трудового права з правом ЄС зі збереженням конституційних засад національного правового порядку. З погляду правової сутності, адаптація виступає як специфічна форма правової інтеграції, що ґрунтується на міжнародних зобов'язаннях, які взяла на себе держава, зокрема за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, і характеризується поєднанням законодавчої гармонізації, інституційного узгодження та судового тлумачення, орієнтованого на стандарти ЄС [9].

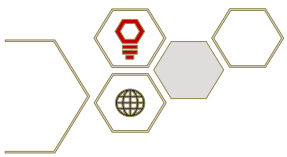
Система трудового права ЄС відрізняється наднаціональним характером і тісним зв'язком з основними свободами внутрішнього ринку, зокрема вільним пересуванням працівників та свободою надання послуг. Основними джерелами трудового права ЄС є директиви й регламенти, які відрізняються за юридичною силою, сферою дії та механізмами імплементації. Директиви відіграють провідну роль у регулюванні трудових відносин, оскільки вони

встановлюють обов'язкові цілі й мінімальні стандарти у сферах, як-от робочий час, охорона здоров'я та безпека праці, рівність і недискримінація, захист працівників у разі реорганізації, інформування та консультування працівників, водночас надаючи державам-членам свободу вибору щодо форми й способів їх реалізації. На відміну від них регламенти мають пряму дію та однакову силу в усіх державах-членах, проте їх використання у сфері трудового права обмеженіше й, зазвичай, пов'язане з координаційними механізмами, наприклад системами соціального забезпечення для трудових мігрантів. Не менш важливим джерелом трудового права ЄС є прецедентна практика Суду ЄС, який забезпечує однакове тлумачення та застосування правових норм ЄС, розробляє загальні принципи права й заповнює нормативні розбіжності шляхом судової аргументації. Практика Суду істотно впливає на розуміння трудових прав як основоположних соціальних прав і вносить ясність у баланс між економічними свободами й соціальним захистом [10, с. 155–156].

Принципи, що становлять основу європейських трудових стандартів, формують аксіологічну основу трудового права ЄС і визначають його регулятивну спрямованість. Серед цих принципів пріоритет людської гідності та захист фундаментальних соціальних прав посідають одне із центральних місць, наголошуючи на тому, що праця є не лише економічною діяльністю, а й сферою реалізації особистості та соціальної інтеграції. Принцип недискримінації та рівного ставлення гарантує, що доступ до зайнятості й умови праці не залежать від статі, віку, інвалідності, національності чи інших захищених характеристик, сприяючи тим самим соціальній згуртованості та справедливості на ринку праці [11].

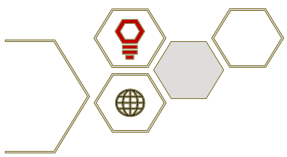
Принцип гідної оплати праці, який передбачає справедливу заробітну плату, безпечні й належні умови праці, а також обґрунтовану тривалість робочого часу, відображає соціальний вимір європейського трудового права та є орієнтиром для національного трудового законодавства. Принципи правової визначеності, пропорційності й ефективного судового захисту

відіграють важливу роль у гарантуванні дотримання трудових прав і передбачуваності правового регулювання. Значення цих принципів для правового регулювання праці в Україні полягає в тому, що вони здатні спрямовувати законодавчу реформу за межі формальної відповідності, сприяючи створенню орієнтованої на права й соціально збалансованої системи трудового права, яка відповідає європейській правовій культурі. У цьому контексті адаптація українського трудового законодавства набуває не лише технічного, а й ціннісного характеру, сприяючи модернізації трудових відносин і зміцненню верховенства права в соціальній сфері [11].

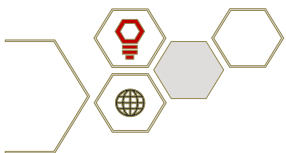
Поточний стан трудового законодавства України сформований глибокими структурними змінами, спричиненими тривалим воєнним станом, масштабним руйнуванням економічної інфраструктури, демографічними змінами й необхідністю термінового відновлення продуктивної зайнятості. Правовий режим воєнного стану призвів до тимчасової перебудови традиційних трудових відносин, розширивши сферу застосування гнучких форм зайнятості, спростивши процедури прийняття на роботу й звільнення, допустивши відхилення від стандартних гарантій щодо тривалості робочого часу, часу відпочинку та оплати праці. Ці заходи, хоча їх і було обґрунтовано надзвичайними обставинами, порушили баланс між цілями роботодавців і найманих працівників та показали вразливість прав найманих працівників у кризових умовах [12]. На післявоєнному етапі перед трудовим законодавством постане завдання переходу від надзвичайного регулювання до стабільних, передбачуваних норм, які забезпечують як відновлення економіки, так і адекватний соціальний захист, що вимагає переоцінки тимчасових правових механізмів, запроваджених у воєнний час.

Водночас наявне трудове законодавство України має низку системних проблем і нормативних недоліків, які стають предметом особливої уваги в контексті євроінтеграційних зобов'язань. Співіснування застарілих положень Кодексу законів про працю із численними спеціальними законами,

ухваленими в останні роки, призвело до загальної законодавчої розрізненості й неузгодженості в юридичній термінології, сфері застосування та механізмах правозастосування. Недостатня узгодженість із директивами ЄС щодо нестандартних форм зайнятості, колективних трудових прав, захисту від безпідставного звільнення та ефективного соціального діалогу обмежує здатність національного трудового законодавства відповідати європейським стандартам. До того ж, недостатня інституційна координація між державними органами, відповідальними за трудову політику й нагляд, ускладнює практичну реалізацію законодавчих норм, що несумісно з підходом ЄС, який наголошує не лише на формальному дотриманні законодавства, а й на ефективному правозастосуванні та судовому захисті трудових прав [13, с. 161].

Соціально-економічні виклики повоєнного періоду матимуть значний вплив на еволюцію трудового законодавства і його регуляторні пріоритети. Масова внутрішня та зовнішня міграція змінить структуру ринку праці, посиливши нестачу робочої сили в одних секторах і водночас збільшивши конкуренцію в інших. Реінтеграція ветеранів, внутрішньо переміщених осіб і мігрантів, що повертаються, до складу робочої сили потребує правових інструментів, які б поєднували стимули до працевлаштування з гарантіями недискримінації та розумного працевлаштування. Водночас зростання неформальної зайнятості й нестабільної роботи вказує на необхідність посилення правових гарантій та ефективних механізмів моніторингу в контексті післявоєнної відбудови. Ці проблеми дедалі більше відображаються в законодавчих ініціативах, спрямованих на сприяння активній політиці на ринку праці, професійній перепідготовці й цифровим формам зайнятості, хоча їх нормативне врегулювання залишається незавершеним і часто позбавлене системної узгодженості (табл. 1).

Таблиця 1

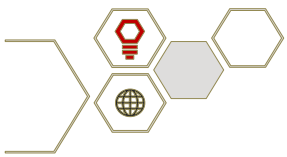
Наслідки війни для трудового законодавства України

Воєнні й повоєнні виклики	Прояв у трудових відносинах	Правові наслідки для трудового законодавства
Руйнація підприємств та інфраструктури	Утрата робочих місць, вимушені зупинки, переміщення підприємств	Потреба в гнучкому регулюванні зайнятості в поєднанні із захистом під час звільнення
Трудова міграція та демографічний дисбаланс	Дефіцит робочої сили, невідповідність навичок	Розвиток механізмів перекваліфікації та справедливих стандартів наймання на роботу
Реінтеграція ветеранів і переміщених осіб	Зростання попиту на інклюзивну зайнятість	Посилення антидискримінаційних норм і соціальних гарантій
Розширення неформальної та нестандартної зайнятості	Зниження соціального захисту	Погодження зі стандартами ЄС щодо нетипової зайнятості

Джерело: розробка авторів за [12–14]

На нашу думку, поточний стан трудового законодавства України є перехідним етапом, який характеризується співіснуванням надзвичайних регуляторних рішень і довгострокових цілей реформування. Ефективність майбутнього повоєнного правового розвитку залежатиме від здатності системно подолати наявні недоліки, інтегрувати соціально-економічні реалії в правове регулювання й забезпечити відповідність європейським трудовим стандартам, перетворивши в такий спосіб трудове право на ключовий інструмент сталого відновлення та соціальної стабільності.

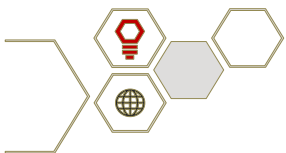
Адаптація трудового законодавства України до стандартів ЄС в умовах майбутньої післявоєнної відбудови потребуватиме чітко визначеного комплексу напрямів і механізмів, спрямованих на досягнення змістовного, а не лише формального зближення з правовим простором ЄС. Один із головних напрямів цього процесу – гармонізація національного трудового законодавства з директивами ЄС, що регулюють умови праці й зайнятості, яка передбачає комплексний перегляд нормативних підходів до робочого часу, безпеки та гігієни праці, рівності в працевлаштуванні, регулювання нестандартних форм

праці. Така гармонізація передбачає поступову заміну негнучких і розрізнених регуляторних моделей гнучкими, орієнтованими на працівника стандартами, які встановлюють мінімальні гарантії, але допускають адаптивну імплементацію відповідно до економічних реалій. У цьому сенсі гармонізація з директивами ЄС є не лише юридичним зобов'язанням, а й каталізатором модернізації трудового законодавства, що сприятиме підвищенню продуктивності, гідної оплати праці й правовій визначеності [15].

Забезпечення трудових прав і соціального захисту працівників у період післявоєнної відбудови стане ще одним важливим напрямом адаптації, оскільки період відновлення буде характеризуватися підвищеною соціальною вразливістю та ризиками трудової експлуатації. Відбудова інфраструктури, відновлення промисловості, розширення державних і приватних інвестицій вимагають правових гарантій, які запобігають руйнуванню основоположних трудових прав під тиском економічної доцільності. Європейські трудові стандарти наголошують на нерозривності економічного зростання й соціальної справедливості, що вимагає посилення правових гарантій, пов'язаних зі справедливою винагородою, безпечними умовами праці, соціальним страхуванням та ефективними засобами правового захисту в разі порушення прав. В українському контексті це означає розвиток правових механізмів, що забезпечують інтеграцію внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та інших незахищених верств населення в ринок праці на засадах рівності, з одночасним посиленням колективних трудових прав і соціального діалогу як інструментів збалансування інтересів у процесі відбудови.

Упровадження європейських трудових стандартів залежить також від ефективності інституційних та процедурних механізмів, які перетворюють законодавчі норми на практичні результати. Інституційна адаптація передбачає посилення спроможності й координації державних органів, відповідальних за політику у сфері праці, нагляд і правозастосування, а також заохочення активної участі соціальних партнерів у формуванні й моніторингу

трудового законодавства. Процесуальні механізми відіграють не менш важливу роль, адже вони визначають доступ до правосуддя, ефективність трудових інспекцій та узгодженість судової практики. Поступове включення правових принципів ЄС у національне судочинство, зокрема використання порівняльного тлумачення та посилань на європейську судову практику, сприяє формуванню цілісного правозастосовного середовища, узгодженого зі стандартами ЄС [16]. Ці механізми в сукупності гарантують, що адаптація не обмежиться законодавчими змінами, а пошириться на практичне функціонування інститутів трудового права (табл. 2).

Таблиця 2

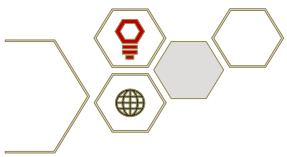
Напрями адаптації трудового законодавства до законодавства ЄС

Напрямок адаптації	Основні цілі	Ключові механізми імплементації
Гармонізація з директивами ЄС	Установлення мінімальних трудових стандартів	Узгодження законодавства й перегляд нормативно-правової бази
Захист трудових прав в умовах реконструкції	Запобігання невідповідності прав	Соціальні гарантії та колективні переговори
Інституційне й процедурне узгодження	Ефективне застосування норм	Посилення перевірок і судової практики

Джерело: розробка авторів за [15–17]

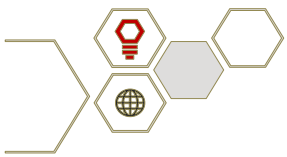
Таким чином, напрями й механізми адаптації трудового законодавства України до стандартів ЄС утворюють цілісну систему, спрямовану на забезпечення сталого післявоєнного відновлення та довгострокового правового зближення з ЄС. Ефективність цього процесу залежить від узгодженості законодавчих реформ, стійкості інституційних рамок і прагнення впроваджувати європейські трудові цінності в національний законодавчий порядок, зміцнюючи тим самим трудове право як основу соціальної стабільності й демократичного розвитку.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що адаптація українського трудового законодавства до стандартів ЄС у післявоєнних умовах – складний і багаторівневий процес, що поєднує законодавчу гармонізацію, інституційне забезпечення та правозастосовну

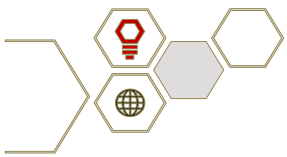
практику. Було встановлено, що сучасне українське трудове законодавство містить численні прогалини й суперечності, які ускладнюють захист прав працівників, особливо в умовах воєнного та післявоєнного стану, коли економічна нестабільність і структурні зміни ринку праці створюють додаткові ризики. Дослідження показало, що гармонізація законодавства з директивами ЄС щодо умов праці, соціального захисту й рівності можливостей просто необхідна для забезпечення ефективної правової охорони праці та створення стабільного, прозорого й передбачуваного правового середовища. Було відзначено, що посилення соціального захисту працівників, розвиток колективних трудових прав та активізація соціального діалогу сприяють не лише відновленню економіки, а й зміцненню суспільної довіри до державних інститутів.

У результаті аналізу було встановлено, що успішна імплементація європейських трудових стандартів в Україні потребує системного підходу, який поєднує законодавчі зміни, удосконалення процедур контролю та посилення інституційних спроможностей державних органів, а також активну участь соціальних партнерів у формуванні й моніторингу трудового регулювання. Виявлено, що інтеграція принципів європейського трудового права сприяє створенню сучасного, соціально орієнтованого ринку праці, що забезпечує включення в трудову діяльність внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та інших вразливих груп населення. Урахування цих принципів дозволяє забезпечити не лише відповідність міжнародним зобов'язанням, а й підвищення ефективності національного трудового законодавства в умовах постійних соціально-економічних трансформацій. Перспективою подальших наукових досліджень є розробка комплексних механізмів оцінки ефективності імплементації європейських трудових стандартів і їхнього впливу на розвиток соціально відповідального ринку праці в Україні.

Список використаних джерел

1. Омелянчик С. В., Пелех І. В., Писаренко С. Ю. Міжнародно-правові та європейські стандарти у сфері оплати праці: вдосконалення національного законодавства в контексті післявоєнного відновлення. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17181178>.
2. Коцур А., Островерхов В., Бортник О. Особливості діяльності з управління персоналом в умовах війни. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2022. № 27. С. 58–64. DOI: <https://doi.org/10.35774/rarrpsu2022.27.058>.
3. Москаленко О. В. Соціальна функція трудового права в контексті забезпечення гідної праці під час євроінтеграційних змін. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Серія: Право*. 2025. № 41. С. 192–203. DOI: <https://doi.org/10.34142/23121661.2025.41.21>.
4. Хатнюк Н., Побіянська Н., Обловацька Н. Шляхи адаптації трудового законодавства до умов воєнного часу. *Європейські перспективи*. 2022. № 4. С. 143–151. DOI: <https://doi.org/10.32782/EP.2022.4.21>.
5. Гуріна Н., Купріянова А. Облік надурочних годин для працівників, які працюють у критичній інфраструктурі під час війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-120>.
6. Васько Б. В., Панчишин О. Ю. Особливості трудових відносин під час воєнного стану. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія: Економічна. Серія: Юридична*. 2025. № 45. С. 293–299. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15842374>.
7. Вуйченко М. Обґрунтування необхідності регулювання соціально-трудових відносин в умовах війни. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*. 2023. № 2. DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-2\(33\)-18](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2023-2(33)-18).
8. Долгіх Н. Перспективи та шляхи розвитку українського трудового законодавства в умовах інтеграції України в Європейський Союз. *Актуальні*

проблеми державного управління. 2021. № 1 (82). С. 95–99. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa1822021229146>.

9. Горбань О. П., Павліченко І. М., Старчук О. В. Оптимізація трудових відносин в Україні до юридичних стандартів ЄС. *Академічні візії*. 2024. № 30. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11075033>.

10. Тименко С. І. Поняття та сутність європейського трудового права. *Правничий часопис*. 2022. № 4. С. 148–157. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.3.24>.

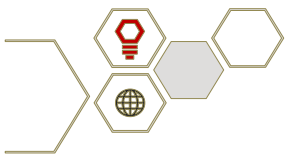
11. Дарнобит П. О., Семесюк В. В., Ганіткевич З. І. Про особливості захисту трудових прав працівників в ЄС. *Академічні візії*. 2024. № 27. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10074534>.

12. Бондаренко С., Милянник Р. Управління трансформаційними процесами на ринку праці в умовах воєнних викликів: теорія та практика України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-134>.

13. Залознова Ю. С., Новікова О. Ф., Антонюк В. П., Вишневський О. С., Азьмук Н. А., Остафійчук Я. В., Красуліна Я. Є. Проблеми формування трудового законодавства України: експертна оцінка проєкту Закону України «Про працю» та пропозиції з його удосконалення. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 2. С. 153–163. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.2\(43\).153-163](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.2(43).153-163).

14. Al-Ababneh H., Fedorchuk Y., Tymchyshyn A., Pishchenko G., Hrytsai S. The use of big data in the detection of economic crimes in public procurements. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 2024. № 102 (24). P. 8860–8871. URL: <https://www.jatit.org/volumes/Vol102No24/3Vol102No24.pdf> (дата звернення: 20.11.2025).

15. Павліха Н. Транскордонне співробітництво як інструмент релокації та формування інклюзивного ринку праці: виклики міграції та

євроінтеграційні перспективи. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-28>.

16. Аліменко О. Ю., Рябоконь В. В., Бурак С. В. Адаптація трудового законодавства України до європейських стандартів соціального забезпечення. *Український політико-правовий дискурс*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14057070>.

17. Khobbi Y., Storozhuk I., Svoboda I., Kuzmenko S., Tymchyshyn A. Reforming techniques to combat organized crime in the context in view of securing human rights and freedoms. *Cuestiones Políticas*. 2022. № 40 (73). P. 192–214. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4073.09>.